EDITORIAAL

I Georges Spriet I

EN MOCHT FRANKRIJK NEEN ZEGGEN AAN DE EU GRONDWET?

Het zijn spannende tijden voor de Europese Unie. Referenda in een reeks landen dreigen het proces naar een grondwet voor de Unie te verstoren. Frankijk gaat stemmen op 25 mei. De laatste twee grote opiniepeilingen duiden op een "neen". Alhoewel we even moeten relativeren want alles zal eigenlijk afhangen van de opkomst bij de kiezers, en dus van wie deze zaak belangrijk genoeg acht om zich naar het stembureau te verplaatsen.

Maar wat staat er ons te wachten mocht Frankrijk inderdaad dit ontwerp van grondwet verwerpen? Sommig media bij onze zuiderburen voorspellen in dat geval een fatale institutionele crisis in de Unie. Maar is dat wel zo? Hoe groot is de crisis nu de grondwet er (nog) niet is? Hoe verlammend was de situatie toen voorzitter Berlusconi in oktober en december 2003 er niet in slaagde de lidstaten achter de ontwerptekst te scharen? Dan blijft zoals vandaag het Verdrag van Nice van kracht. Misschien is dat nu inderdaad net geen goed verdrag, maar een institutionele crisis?

Is de grondwet nu zo'n kwalitatieve stap naar een democratische eenmaking onder de lidstaten? De ontwerptekst is in de eerste plaats een verzameling van bestaande verdragen, met inderdaad nieuwe stappen in bepaalde gebieden, zoals buitenlandse zaken en defensie. Maar deze grondwet is geen antwoord op het democratisch deficit. De Raad van Ministers blijft de beslissingen nemen en vergadert dan wel openbaar (nieuw element dank zij de grondwet) maar de voorbereidende discussie blijven geheim. De Commissie blijft onafhankelijk het recht hebben voor 'wetgevende' initiatieven, zonder "instructies van geen enkele regering, instelling, orgaan of organisme". En het Parlement heeft nog altijd geen wetgevende functie, geen volwaardig controlerecht.

Zou een "neen" een economische ramp met zich meebrengen, en een ineenstorting van de euro? De grondwet is een bundeling en bevestiging van alle neoliberale beleidslijnen die in de lidstaten van de Europese Unie fungeren. Het is zonder meer absoluut waar dat bijna elke zin van deze grondwet het neoliberalisme uitademt. De blauwe lijn doorheen dit ontwerp is de vrijheid van concurrentie. Maar dat is vandaag ook al het geval. Met of zonder grondwet, we zitten opgescheept met de neoliberalistische denkvisies van onze politieke en economische leiders.

Kritische ja-stemmers menen dat eerst deze tekst moet worden goedgekeurd om 'm dan later te wijzigen. Maar als we deze verdere verankering van het neoliberalisme confirmeren dan kan er later alleen nog wat bijgeschaafd worden. Een afwijzing van deze grondwet zou daarentegen dit neoliberale beleid bijzonder sterk in vraag stellen, en een duidelijke vertrekbasis kunnen vormen voor een democratische discussie over een "ander Europa".

Een neen in Frankrijk zou dus helemaal geen ramp zijn.

En voor ons moet dat ander Europa ook een Europa van samenwerking zijn, en van vrede. Dat wil zeggen dat we een Unie willen die ijvert voor mondiale ontwapening. We zeggen dus neen aan een grondwet die het defensiebeleid omkeert naar interventie in samenwerking met de NAVO; die de wapenindustrie stimuleert; waar in naam van de strijd tegen het terrorisme allerlei militaire avonturen dreigen te worden goedgekeurd; waar de grondwet letterlijk zegt: "de lidstaten verbinden zich ertoe hun militaire vermogens geleidelijk te verbeteren".

In België wordt de goedkeuring van dit "ontwerp voor een verdrag tot vaststelling van een grondwet voor Europa" een zaak van het parlement. Voor zover ik weet zal de tekst op een drafje goedgekeurd worden, trouw aan het eenheidsdenken dat er heerst in onze instellingen. Laat ons echter het debat over de Unie niet doen ophouden met dit formeel beslissingsmoment. Dit is een pleidooi om te blijven ijveren tegen deze neoliberale grondwet die het democratisch deficit niet opheft, en die de Unie verder op het spoor zet van "verbetering van militaire vermogens". ■